

Византийският историк Скилица описва военни действия между България при цар Самуил и Византия XI – XII в.

Йоан Скилица (гръцки: Ιωάννης Σκυλίτζης) е византийски историк от края на 11 век. Във Византийската администрация той заемал високия пост *kouropalates*, а преди това бил *megas droungarios tes viglas* (вид старша юридическа длъжност).

Неговата главна творба е "Исторически обзор" (*Σύνοψις Ἱστοριῶν, Synopsis Istorion*), която обхваща периода 811 - 1057 г., т.е. от смъртта на император Никифор I до детронирането на Михаил VI. Тя се явява продължение на хрониката на Теофан Изповедник. Съществува и продължение на хрониката на Скилица вероятно от същия автор, обхващащо периода 1057-1079 г.; то е известно като *Skylitzes Continuatus* ("Продължението на Скилица").

Самуил потеглил срещу Солун и разпределил главната част от войската си по засади и клопки, а само една малка част пратил да направи набег до самия Солун... Самуил пък лагерувал на отсрещния бряг. Но понеже паднали поройни дъждове, реката придошла и се разлила, та не се очаквало никакво сражение в този момент. Обаче магистърът, като огледал горния и долния край на реката, намерил едно място, през което смятал, че може да се премине. През нощта, като вдигнал войската си, той преминал реката и нападнал спящите безгрижно Самуилови войници. Много голям брой от тях били избити, без никой да помисли за защита. Ранен бил и самият Самуил и синът му Роман, като получили тежки рани, и щели да бъдат пленени, ако не се били смесили с умрелите и не лежали като мъртви. А когато настъпила нощ, тайно избягали към Етолийските планини и оттам през върховете на тия планини преминали Пинд и се спасили в България. А магистърът, като освободил пленените ромеи и съблякъл падналите българи, ограбил неприятелския лагер и с много богата плячка се завърнал в Солун с войската си...

В 6508 г., 13 индикт (999 сл. Хр.), императорът изпратил силна войска срещу българските крепости оттатък Хемус... Ромейската войска превзела Големия и Малкия Преслав, както и Плиска, и се върнала невредима и победоносна.

На следната година императорът пак потеглил срещу българите през Солун. Към него се присъединили управителят на Верея¹ Добромир, който предал на императора града и получил титлата антипат. Но защитникът на Сервия² Никола, когото поради ниския му ръст наричали с умалителното име Николица, му оказал смела съпротива и безгрижно издържал наложената му обсада. Обаче императорът се заел упорито да превземе крепостта и успял, и пленил дори и самия Николица. Той изселил оттам българите и оставил ромеи и гарнизон. Като свършил всичко това, той се върнал в столицата и отвел със себе си и Николица, когото почел със званието патриций. Но неверният Николица избягал оттам и като се върнал тайно при Самуил, започнал да обсажда заедно с него Сервия. Обаче императорът бързо дошъл и освободил града от обсадата, а Николица избягал със Самуил... Императорът отишъл в Тесалия и възстановил разрушените вече от Самуил крепости, а тези, които били в ръцете на българите, превзел чрез обсада и преселил българите в така наречения Волерон³. Като поставил силна стража във всички крепости, той се върнал в така наречения

Воден. Воден е малка крепост, разположена на стръмна скала, през където се спуща водата на Островското езеро, която тече скрито под земята и на това място излиза отново. Понеже жителите на този град не се предали доброволно, императорът го превзел с обсада. И тях той изселил във Волерон, после поставил силна стража в града и се върнал в Солун.

На следната година, 15 индикт (1003 г. сл.Хр.), императорът се отправил на поход срещу Видин и го превзел със сила след цели осем месеца обсада. Докато той бил зает с обсадата, Самуил с бърз ход нападнал ненадейно Одрин на самия празник Успение на пресветата Богородица. Той завладейл с внезапно нападение и панаира, който ставал ежегодно при стечение на много народ, и като събрал много плячка, върнал се в страната си. А императорът, като укрепил много добре Видин, върнал се в столицата без загуби, след като опустошил и разрушил всички български крепости по пътя си. Но когато наближил град Скопие, намерил отвъд реката Аксиос, която сега се нарича Вардар, Самуил да станува безгрижно. Тъй като се уповавал на пълноводието на реката, която по това време не можела да се преброди, той бил разположил небрежно лагера си. Но един войник намерил брод и превел през него императора. Поразен от внезапното му появяване, Самуил ударил на безредно бягство, а шатрата му и целият лагер били взети. И град Скопие бил предаден на императора от Роман, сина на царя на българите Петър и брат на Борис, наричан и Симеон по името на дядо си и поставен там от Самуил за управител. Императорът го приел и като го почел заради решението му с титлата патрикий и препозит, изпратил го за стратег в Абидос.

Като преминал оттам, императорът потеглил към Перник, чийто защитник бил Кракра, мъж отличен във военното дело. Той престоял там доста време и в обсадата изгубил немалък брой войска. Но като разбрал, че крепостта не се поддавала на обсада и че Кракра не отстъпвал нито на ласкателствата, нито на друго обещание и предложения, върнал се във Филипопол. Оттам тръгнал обратно за Цариград.

Georgii Cedreni Compendium, op. cit., с. 449—456; ГИБИ, VI, с. 278, 280, 282—283; оригиналът е на гръцки.

Превод: Иван Костадинов

Създател и администратор на "Наследство BG"

<http://www.heritagebg.net>

Бележки на редактора:

1. Верея е гръцкото име на гр. Стара Загора (славянско – Берое).
2. Сèрвия, известен и като Серфидже или Селфидже (на гръцки: Σέρβια), е малък град в Република Гърция, център на дем Сервия-Велвендо в област Западна Македония. Градчето има население от 3 437 души. Градът е разположен в западното подножие на Камбуница (Камвуния) на десния бряг на р. Бистрица (Алиакмонас).
3. Волерон - област между реките Места и Марица (Nestos and Evros) днес в Северна Гърция

За повече информация:

http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Spercheios

http://en.wikipedia.org/wiki/First_Bulgarian_Empire

http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_of_Bulgaria

http://en.wikipedia.org/wiki/Byzantine_conquest_of_Bulgaria